

SAVETODAVNI PROGRAM PODRŠKE DEKARBONIZACIJI ZA MALA I SREDNJA PREDUZEĆA

Otvoren poziv za kompanije

Datum objavljivanja: 10.jul 2026.godine

Privredna komora Srbije (PKS)

10.jul 2026, Beograd

Privredna komora Srbije (PKS)
Otvoreni poziv za kompanije(uputstvo)
<https://pks.rs/>

KO SMO MI?

Privredna komora Srbije je u okviru projekta **Green economy in Serbia**, koji podržava Nemačka razvojna saradnja, a sprovodi Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju- GIZ, pokrenula program za domaće kompanije koje izvoze ili se spremaju da izvoze na tržište EU, **Decarbonization of the private sector**, u okviru koga kroz konsalting i obuke pruža podršku za usklađivanje sa regulativom koja se tiče održivih lanaca snabdevanja, kao i podršku dekarbonizaciji njihovog poslovanja.

PKS sa zadovoljstvom nudi srpskim malim i srednjim preduzećima (MSP) priliku da postave osnove za početak dekarbonizacije svog poslovanja, kroz niz konsultantskih usluga koje će pomoći kompanijama da postave osnove za početak sprovođenja ovog procesa i to kroz procene cirkularnosti poslovanja, upravljanje ugljenikom kroz proračun emisije gasova staklene bašte (GHG), sprovođenje energetske pregleda i finansijski mentoring.

ZAŠTO JE VAŽNA CIRKULARNA EKONOMIJA?

Koncept cirkularne ekonomije predstavlja regenerativni ekonomski sistem koji ima za cilj kreiranje održivog razvoja globalne ekonomije. Osnovni cilj cirkularne ekonomije zasniva se na smanjenju otpada, minimalizaciji emisija štetnih materija, povećanju energetske efikasnosti i dugoročnom kruženju proizvodnih materijala. Ideja na kojoj se bazira cirkularna ekonomija jeste da cirkularni model može podjednako biti profitabilan kao i dosadašnji linearni model koji se zasniva na paradigmi: uzmi iz prirode – napravi/koristi – odbaci.

Cirkularna ekonomija treba da doprinese održivom razvoju, zaštiti životne sredine, štednji resursa i zdravlju ljudi i to jeste interes svih građana i u Srbiji. Kao koncept, nudi organizacijama model kako da svoj ekonomski rast razdvoje od potrošnje resursa i uticaja na životnu sredinu. Nova ekološka racionalnost je težište razvoja modernog sveta, u kome prirodni resursi i zaštita životne sredine dobijaju primarno ekonomski značaj.

Privredna komora Srbije, kao zagovornik koncepta čistije proizvodnje, pruža punu podršku kompanijama u ekološkoj tranziciji. Naša misija je da ubrzamo tranziciju na cirkularnu ekonomiju u Republici Srbiji i pomognemo kompanijama da unaprede svoje poslovne aktivnosti u kontekstu novih tržišnih globalnih zahteva.

ŠTA JE UPRAVLJANJE UGLJENIKOM?

Usklađenost sa propisima kao što su EU Direktiva o korporativnom izveštavanju o održivosti (CSRD) ili Mehanizam za prekogranično prilagođavanje ugljenika (CBAM) obavezuje kompanije da prikažu svoje

emisije duž celog lanca vrednosti. Stoga je potreba za uspostavljanjem sistema upravljanja ugljenikom u kompanijama koje se nalaze u lancu snabdevanja sve važnija. Srpske kompanije koje su deo lanca snabdevanja biće u obavezi da dostave ove podatke. Prvi korak (= procena emisija ugljenika i karbonsko računovodstvo) je uspostavljanje strukture upravljanja ugljenikom unutar kompanije.

Većina srpskih dobavljača, uglavnom mala i srednja preduzeća, nemaju uspostavljene sisteme za upravljanje podacima o klimi i životnoj sredini koji će im biti potrebni. Prvi korak ka uspostavljanju strukture upravljanja ugljenikom je upravo ovde ponuđena usluga procene emisija ugljenika, tj. proračun korporativnog karbonskog otiska kompanije po GHG protokolu.

Upravljanje ugljenikom se odnosi na politike i prakse za procenu, računovodstvo, smanjenje, kompenzaciju i optimizaciju emisija ugljenika u kompanijama. Glavni cilj upravljanja ugljenikom je praćenje i ublažavanje negativnih uticaja emisija ugljenika. Upravljanje ugljenikom služi za ublažavanje klimatskih promena i istovremeno nudi mogućnost za postizanje finansijskih koristi, ispunjavanje standarda kupaca i poboljšanje ugleda kompanije.

ŠTA JE ENERGETSKI PREGLED I ZAŠTO JE VAŽAN?

Energetski pregled je sistematska procedura za prikupljanje i analizu podataka o potrošnji energije u preduzeću i identifikaciju isplativih mera unapređenja energetske efikasnosti u cilju smanjenje potrošnje energije, a samim tim i smanjenja troškova energije, bez smanjenja kvaliteta proizvoda i usluga.

U okviru energetske pregleda, koji obuhvata i obilazak preduzeća i po potrebi merenje pojedinih procesnih parametara, analiziraju se svi aspekti proizvodnog procesa, režim rada i održavanje opreme, stanje energetske i vodovodnih sistema, trenutni nivo energetske menadžmenta, mere efikasnosti koje su ranije primenjene i njihovi efekti, kao i planovi za rekonstrukciju, proširenje ili izmenu proizvodnje i njihov uticaj na buduću potrošnju energije.

Sprovođenje mera energetske efikasnosti omogućava:

- veću konkurentnost na tržištu,
- smanjenje uticaj promenljivih cena energije na poslovanje,
- smanjenje emisija CO₂ i povezanih troškova,
- smanjenje negativnog uticaj na životnu sredinu/zagađenje vazduha itd

Poboljšanje energetske efikasnosti može biti rezultat primene energetske efikasne tehnologije, ali i rezultat boljeg praćenja i upravljanja potrošnjom energije, odnosno sprovođenjem organizacionih mera. Tako mere energetske efikasnosti, mogu biti:

- bez troškova – uglavnom organizacione
- sa malim troškovima – uglavnom mere održavanja
- sa većim troškovima, koje podrazumevaju primenu energetske efikasne opreme/tehnologije.

Sve ove vrste mere identifikuju se sprovođenjem energetske pregleda.

Prema rezultatima energetske pregleda u 15 malih i srednjih industrijskih preduzeća, koji su sprovedeni u proteklih 5 godina identifikovane su mere energetske efikasnosti koje mogu značajno da smanje

Privredna komora Srbije (PKS)

Otvoreni poziv za kompanije (uputstvo)

<https://pks.rs/>

potrošnju energije i koje su isplative u veoma kratkom roku, od par meseci do par godina. Nivo investicija i efekti ušteda energije variraju od preduzeća do preduzeća, imajući u vidu različite tehničke sisteme, stanje u kojima se oni nalaze, način korišćenja energije itd., zbog čega je pravi pristup za izbor optimalnih mera energetske efikasnosti sprovođenje energetskih pregleda.

KAKO IZGLEDA USLUGA FINANSIJSKOG MENTORINGA?

Usluga finansijskog mentoringa pruža malim i srednjim preduzećima (MSP) sveobuhvatnu podršku u sagledavanju finansijskog poslovanja i planiranju uvođenja zelenog poslovnog modela na ekonomski održiv način. Cilj usluge je da MMSPD omogući donošenje informisanih odluka o investicijama, unapređenju poslovanja i pristupu izvorima finansiranja koji podržavaju zelenu tranziciju.

Finansijski mentoring započinje detaljnom dijagnostičkom analizom poslovanja, koja se sprovodi korišćenjem posebno razvijenog alata i seta pažljivo odabranih finansijskih indikatora. Ova analiza omogućava da se na vreme prepoznaju ključni izazovi u poslovanju, kao što su problemi sa likvidnošću, porast zaduženosti, organizacione neefikasnosti ili promene na tržištu - dok još uvek postoji prostor za efikasnu reakciju. Na osnovu finansijskih pokazatelja firma može da donese odluku da li je i koliko u otplatnom kapacitetu da bi mogla da investira u uvođenje zelenog modela poslovanja.

Jedan od ključnih elemenata usluge je individualan rad sa sertifikovanim mentorom. Svakom MSPD se dodeljuje sertifikovani mentor koji sprovode detaljnu analizu finansijskih podataka, obavljaju terenske posete i pružaju nepristrasne i takozvane „spoljašnja perspektiva“ uvide. Na osnovu nalaza mentora, izrađuje se prilagođena Poslovna strategija sa finansijskim planom uvođenja zelenog modela poslovanja. Strategija sadrži konkretne i primenljive preporuke za unapređenje finansijskog upravljanja, optimizaciju poslovnog modela, planiranje investicija, kao i moguće pravce daljeg razvoja kompanija. Poseban akcenat stavlja se na ekonomsku održivost predloženih mera i njihovu usklađenost sa realnim finansijskim mogućnostima kompanija.

Pored konkretnih rezultata u vidu pisane strategije i finansijskog plana, finansijski mentoring doprinosi i jačanju internih kapaciteta kompanija. Vlasnici i menadžeri MSPD tokom procesa usvajaju praktična znanja i alate koji im omogućavaju da dugoročno unaprede praćenje finansijskih pokazatelja, upravljanje likvidnošću i donošenje strateških poslovnih odluka. Na taj način, kompanije postaju otpornije, konkurentnije i spremnije za izazove koje donosi zelena i klimatska tranzicija.

KAKO IZGLEDA SAVETODAVNA USLUGA KOJU VAM PRUŽA PKS?

U prethodnom periodu, u saradnji sa GIZ-om PKS je organizovala obuku nekoliko generacija kvalifikovanih konsultanta u Srbiji za pružanje savetodavnih usluga iz gore navedenih oblasti. Obuka je konsultantima pružila sveobuhvatna znanja, veštine i resurse potrebne za efikasnu saradnju sa srpskim kompanijama u skladu sa prihvaćenim metodologijama, međunarodnim okvirima i najboljom industrijskom praksom.

PKS predstavlja spojnicu između kompanija i kvalifikovanih konsultanata i uspostavili smo bazu konsultanata za savetodavne usluge kako bi ispunili taj cilj.

NAŠA PONUDA KOMPANIJAMA

Cilj savetodavnog programa je da pomogne malim i srednjim preduzećima da sagledaju, izmere ili procene svoje trenutno stanje poslovanja u delu cirkularnih modela, ugljeničnog otiska, energetskeg statusa i finansijskog bilansa, kao i da nakon identifikovanja mesta u proizvodnji na kojima bi trebalo implementirati neke mere uštede i poboljšanja, propišu plan za dekarbonizaciju u okviru kompanije.

Kompanije koje se prijave za učešće u savetodavnom program mogu da se odluče za jednu od sledećih besplatnih usluga:

- **Savetodavnih usluga u oblasti cirkularne ekonomije i podrške u upravljanju emisijom gasova staklene bašte za 40 kompanija, sa fokusom na efikasnost resursa, potencijal za industrijsku simbiozu i nefinansijsko računovodstvo**
- **Sprovođenje procena korporativnog ugljeničnog otiska za 25 kompanija**
- **Sprovođenje energetskeg pregleda za 25 kompanija radi identifikacije isplativih mera energetske efikasnosti u cilju smanjenja potrošnje energije**
- **Mentorska podrška za razvoj poslovne strategije sa finansijskim planom za uvođenje zelenog poslovnog modela za 10 kompanija.**

U periodu od **septembra do kraja oktobra 2026. godine**, konsultanti će krenuti u rad sa nominovanim kompanijama, pristupiti prikupljanju podataka, edukaciji kompanija u izabranoj oblasti, proceni dostavljenih podataka od strane kompanije i pripremi krajnjeg izveštaja sa predlogom mera za implementaciju. **Krajnji rok za dostavu finalnog izveštaja je 01.novembar 2026.godine.**

U periodu 6-8 meseci nako prihvatanja finalnog izveštaja kompanije koje budu učestvovala u programu treba da dokumentuju svoj napredak koji proističe iz rada u okviru ovog Savetodavnog programa i to u predefinisanoj formi iz Anexa 1: **Studija slučaja / Primer za smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu.**

KAKO SE PRIJAVITI?

Ukoliko je Vaša kompanija u Srbiji zainteresovana za neku od navedenih usluga, prijavite se putem linka: <https://ankete.pks.rs/index.php/177462?lang=sr-Latn> najkasnije do petka **31.jula 2026. god.** Za sva dodatna pitanja možete nam pisati na Email adresu: tanja.lindell@pks.rs

Kapacitet programa je ograničen kao što je u prethodnom pasusu i navedeno, prijave ćemo prihvatati do popunjavanja kapaciteta prema redosledu prijavljivanja, uslov za prijavu je da ste:

Privredna komora Srbije (PKS)
Otvoreni poziv za kompanije(uputstvo)
<https://pks.rs/>

- Kompanija iz prerađivačkog sektora
- Mikro, mala i srednja preduzeća
- Izvozite na tržište EU, spremate se za izvoz na tržište EU, dobavljač ste kompanije koja izvozi na tržište EU

Konsalting usluga biće realizovana kroz podršku Nemačke razvojne saradnje u Srbiji koju sprovodi Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju- GIZ, te je besplatna za učesnike (bez kotizacije), pri čemu su troškovi realizacije u potpunosti pokriveni iz donatorskih sredstava.

Pridružite nam se u preduzimanju proaktivnih koraka ka održivom i odgovornom poslovanju. Ne propustite ovu priliku da poboljšate održivost vaše kompanije i usklađenost sa međunarodnim propisima!

DODATNI ZNAČAJ UČEŠĆA U PROGRAMU?

Kompanije koje budu deo Savetodavnog programa i uspešno završe rad sa konsultantom u okviru izabrane usluge imaće priliku da se prijave za program dodele subvencija za nabavku opreme koju će pokrenuti GIZ.

Ukupan iznos dostupan u okviru ovog poziva je 300.000,00 evra. Podnosilac zahteva može da podnese samo jedan predlog projekta. Iznos pojedinačnog granta ne može biti veći od 10.000,00 evra. Obavezno sopstveno učešće u predloženom projektu je minimum 50% od ukupnog iznosa projekta bez PDV-a. Korisnik je dužan da plati puni iznos projektnih aktivnosti, uključujući PDV. Nakon dostavljanja dokaza o uplati, GIZ će prebaciti ugovoreni iznos novca na račun korisnika.

Prihvatljivi troškovi u okviru predloženog projekta su:

- Troškovi za kupovinu nove opreme, uključujući i softver
- Troškovi navedeni u budžetu koji je odobren od strane Komisije za evaluaciju prijave i definisan ugovorom sa GIZ-om
- Troškovi koji su nastali tokom perioda implementacije (za vreme trajanja ugovora)
- Troškovi koji se mogu identifikovati, proveriti i dokumentovati, kao i praćeni relevantnom dokumentacijom u skladu sa pravilima GIZ-a
- Troškovi koji su razumni, opravdani i u skladu sa principom dobrog finansijskog upravljanja
- Troškovi koji nisu dvostruko finansirani

Neprihvatljivi troškovi u okviru predloženog projekta su:

- Troškovi nabavke polovne opreme
- Troškovi usluga održavanja opreme ili softverske podrške
- Troškovi vezani za povraćaj kapitala
- Troškovi servisiranja duga, kredita, bankarskih garancija, zdravstvenog osiguranja i slično

Privredna komora Srbije (PKS)

Otvoreni poziv za kompanije (uputstvo)

<https://pks.rs/>

- Porez na dodatu vrednost (PDV)
- Indirektni porezi, kao što su carine i uvozne dažbine,
- Druge fiskalne naknade i dažbine
- Troškovi za aktivnosti koje trenutno finansira Evropska unija, Nemačko savezno ministarstvo za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ) ili Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GIZ
- Finansijska podrška trećim licima

Projektni predlozi će se predavati zajedno sa finalnim izveštajima završenih savetodavnih usluga najkasnije do petka, 30. oktobra 2026. godine. Projektni predlozi će biti vrednovani od strane nezavisne Komisije za evaluaciju prijave u skladu sa uputstvima za ocenjivanje koje su propisali GIZ i PKS. Nabavka nove opreme ili softvera će se vršiti u skladu sa pravilima GIZ-a o javnoj nabavci.

ANEKSI

Anex 1:

Šablon za studiju slučaja / primer za smanjenje uticaja na životnu sredinu

Poslednje izmene: decembar 2025.

Kompanije koje su podržane od strane Projekta Zelena Ekonomija mogu, ali nisu obavezne, da koriste ovaj dokument kao šablon za dokumentovanje svojih studija slučaja ili primera smanjenog negativnog uticaja na životnu sredinu ili klimu. Korišćenje ovog šablona će poboljšati proces praćenja ispunjavanja indikatora projekta standardizacijom pristupa prikupljanju relevantnih podataka. Šablon se može prilagoditi u zavisnosti od konteksta, složenosti i prirode relevantnih aktivnosti kompanije dodavanjem ili uklanjanjem određenih delova kao i proširenjem ili ograničavanjem njihovog opsega.

Imajte na umu: Primeri slučajeva smanjenih negativnih uticaja na životnu sredinu mogu npr. uključivati smanjenu emisiju CO₂, poboljšano upravljanje otpadom ili otpadnim vodama, efikasnije korišćenje energije ili resursa, upotrebu ekološki prihvatljivijih materijala ili razvoj ekološki prihvatljivijih poslovnih modela.

Napomena: Molimo Vas da izbrišete ovaj predgovor ako se koristi ovaj šablon.

Studija slučaja / Primer za smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu

Naslov: <i>Jasan, opisni naslov koji sumira u čemu se ogleda poboljšanje životne sredine.</i>	
Profil kompanije: <i>Naziv kompanije, lokacija i industrija.</i>	
Molimo navedite da li je u pitanju kompanija kojom upravlja(ju) žene?	
Kontekst i izazov: <i>Kratak opis problema zaštite životne sredine ili klime sa kojim se suočava kompanija</i>	Primeri problema u vezi sa životnom sredinom ili klimom mogu biti visoke emisije CO₂, neefikasno korišćenje resursa, problemi upravljanja otpadom itd. Ukoliko su podaci dostupni, molimo Vas da ih navedete ovde (npr. trenutna potrošnja vode/električne energije, emisije CO₂ itd.) tako da se uspostavi osnovna / polazna tačka)
Intervencija: <i>Opis inicijativa, tehnologija, praksi ili strategija koje se sprovode kako bi se kompanija suočila sa gore navedenim izazovima. Molimo vas da opišete što je moguće detaljnije.</i>	Primeri pristupa / intervencija: Poboljšanja energetske efikasnosti (npr. nadogradnje opreme, optimizacija procesa)? Prelazak na obnovljive izvore energije? Usvajanje inovativnih tehnologija sa niskom emisijom ugljenika? Promene u materijalima ili u samim lancima snabdevanja? Razvoj strategije i finansijskog plana za uvođenje zelenog poslovnog modela.

Rezultati i efekti: <i>Kvantitativni i / ili kvalitativni podaci i informacije koje pokazuju poboljšanja.</i>	Primeri: Kompanija je smanjila emisiju CO2 za X%; ili obim otpada je smanjen za Y tona; ili Energetska efikasnost je poboljšana za Z% itd. Opis benefita za životnu sredinu kao što su smanjenje upotrebe zagađivača, ušteda vode, upotreba održivih materijala ili usvajanje ekološki prihvatljivih poslovnih modela. Kada su/će biti postignuti rezultati, precizirati vreme implementacije?
Monitoring i merenje:	Koje metode i metrike su korišćene za praćenje napretka i verifikaciju rezultata? Koje metode prikupljanja podataka i koji alati za praćenje smanjenja uticaja na životnu sredinu?
Opciono: Vizuelni prikazi i dokumentacija	Obezbediti fotografije, dijagrame ili grafikone koji podržavaju podatke i narativ.
Opciono: Naučene lekcije <i>Opišite glavne naučene lekcije</i>	Ključne lekcije za buduće projekte, saznanja koja mogu biti korisna za buduće aktivnosti? Sa kojim glavnim preprekama se kompanija susrela i kako su rešene? Da li kompanija planira da u budućnosti uvede i neke dodatne ekološke mere? Ako da, koje i šta je glavni motivator za to?